

دکتر «شهلا کاظمی پور» از دوره طلایی جمعیتی کشور و افول آن در آینده نزدیک می‌گوید

علت کم‌فرزندی فرهنگی است

◆ فاطمه شعبانی | آمارهای جمعیتی نشان می‌دهد سرعت رشد جمعیت به دلیل «سقوط نرخ جانمایی جمعیت ناشی از افت شدید زاد و ولد» کندتر شده است. در حال حاضر سهم «جمعیت جوان» از یک‌سوم کل جمعیت در نیمه دهه ۸۰ به یک‌پنجم کاهش پیدا کرده و سهم «جمعیت سالخورده» دو برابر شده و به ۱۰ درصد رسیده است. این وضع بیانگر «ورود به فاز پیری» است و اگر با این بحران مقابله نشود، در آینده‌ای نزدیک در همه ابعاد، کشور را نیز درگیر خواهد کرد. بدکتر «شهلا کاظمی پور» استاد دانشگاه و جمعیت‌شناس روند جمعیتی کشور را بررسی کردیم.

فکر سالمندان باشید.

لحاظ نشود جمعیت مازبین خواهد رفت!

در حال حاضر وضعیت جمعیتی کشور ما در چه حالتی است؟
اکنون در وضعیت عالی هستیم یعنی بهترین وضعیت جمعیتی را داریم.

برای تشویق جوان‌ها به فرزندآوری چه اقداماتی می‌توان انجام داد؟

در طرح جامع جمعیت انواع اقدامات نوشته شده است از جایزه و کمک عائله‌مندی تا بندهای مختلفی که همگی در راستای فرزندآوری و ازدواج است.

آیا واقعاً سیاست‌های تشویقی مؤثر خواهد بود؟

معلوم نیست، تحقیقات نشان می‌دهد برخلاف تصور مشکلات اقتصادی باعث کم‌فرزندی نشده است، یعنی اگر اقتصاد هم باعث امر ثانوی است. علت اصلی‌اش را باید در فرهنگ جست‌وجو کرد. اگر بحث مسائل اقتصادی باشد چرا خانواده‌های متمکن کم‌بچه دارند؟ پس اقتصاد نیست بلکه مشکل فرهنگ و توقعات خانواده هاست که بالا رفته است. یک کمال‌گرایی در خانواده‌های ایرانی به وجود آمده که همه دوست دارند بچه‌هایشان بهترین را داشته باشند. پس باید زمینه‌هایش را فراهم کنیم. آموزش و پرورش و دانشگاه مدیریت شود.

پیری جمعیت چه آسیبی به جامعه می‌زند؟

مهم‌ترین آسیب از لحاظ افزایش مرگ و میر است که رشد منفی جمعیت را در پی خواهد داشت اما در همه کشورها یکنواخت نیست. هر کشوری که برای سالمندان برنامه نداشته باشد قطعاً مشکلات و هزینه‌های درمانش و بازنشستگی‌اش بیشتر است. خدماتی که به جامعه سالمند داده می‌شود باید با برنامه‌ریزی باشد. ما الان حدود ۵ میلیون سالمند داریم و زمانی می‌رسد که جمعیت سالمند ۲۰ میلیون نفر می‌شود. همین الان سالمندانمان مشکلات زیادی دارند و تعداد سالمندانی که درآمد ندارند و زیر پوشش هیچ بیمه‌ای نیستند، یادند. بسیار از سالمندان دچار بیماری‌ها و جمعیت سربار جامعه به شمار می‌آیند، در حالی که هر سالمندی سربار نیست سالمندی که روی پای خودش بایستد و تمکن مالی داشته باشد می‌تواند برای جامعه مفید باشد. سن سالخوردگی همیشه مشکل‌ساز نیست. زمانی سالمندی مشکل است که برنامه‌ریزی نشده باشد. ماز حالا زنگ خطر به صدا در آوردیم که به

چگونه؟ خیلی‌ها معتقدند جمعیت کشور ما رو به پیری می‌رود!

آن برای آینده است شما برای الان را پرسیدید. در حال حاضر جمعیت ایران در بین کشورهای دنیا در بهترین حالت جمعیتی قرار دارد. هر کشوری که در پنجره جمعیتی قرار می‌گیرد به بالاترین رشد اقتصادی می‌رسد. ما هم در پنجره جمعیتی قرار داریم که از سال ۱۳۸۵ شروع شده است. بچه‌هایی که در دهه ۶۰ به دنیا آمده‌اند با ورود به سن فعالیتشان، این مرحله شروع می‌شود و تقریباً ۳۵ سال طول می‌کشد و زمانی که از این پنجره خارج شویم، جمعیت سالمند می‌شود. اقتصاد دانان به این دوره فرصت طلایی جمعیتی می‌گویند که هر کشوری در این مرحله می‌تواند به شکوفایی و رشد اقتصادی برسد.

چشم‌انداز جمعیتی ما چگونه است؟

در حال حاضر نرخ باروری پایین و قاعده هرم در حال جمع شدن و جمعیت ایران در حال خارج شدن از پنجره جمعیت است و به تدریج به سمت سالخوردگی می‌رود. اگر این روند ادامه داشته باشد حدود سال ۱۴۱۵ رشد جمعیت ایران صفر می‌شود. رشد منفی جمعیت به معنای از بین رفتن جمعیت است! کشورهای که به این وضع مبتلا شده‌اند مانند برخی از کشورهای اروپایی و ژاپن سیاست‌هایی را در راستای افزایش مهاجرت و افزایش باروری به کار گرفته‌اند که بتوانند تعدیل ساختاری در جمعیتشان داشته باشند. عملاً برخی از این طرح‌ها جواب داده است و هنوز جمعیتشان از بین نرفته و وجود دارد. در ایران نیز اگر سیاست‌هایی در راه افزایش ولادت و مهاجرپذیری

مصائب تک‌فرزندی

دکتر کاظمی پور در پاسخ به این سوال که واقعاً بچه‌های خانواده تک‌فرزند بهتر تربیت می‌شوند؟ می‌گوید: «نه به هیچ وجه، متأسفانه تک‌فرزندی به صورت هنجار درآمده است. خانواده‌ها برای اینکه خودشان را ارتقا دهند راحت‌ترینش این است که فقط یک بچه بیاورند و پز بدهند! تک‌فرزند داشتن شرایطی می‌خواهد که خیلی از خانواده‌ها این شرایط را ندارند تا مسائلی را که لازمه تک‌فرزندی است مدیریت کنند. اغلب این بچه‌ها سرخورده و فرزندسالار بار می‌آیند و نمی‌توانند گلیم خودشان را از آب بکشند و در ازدواج و اشتغال مشکل خواهند داشت.»

